Rok akademicki:
2018/19
Jednostka prowadząca:
Instytut Historii WHiDK
Kierunek:
Historia
Grupa specjalności:
Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła
Poziom:
studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne
Nazwa przedmiotu:
Wykład monograficzny
Nazwa szczegółowa przedmiotu:
Władze państwowe wobec Kościoła katolickiego w Polsce w latach 1945-1970 - problematyka personalno-organizacyjna
Język:
PL
Typ przedmiotu:
przedmiot podstawowy i kierunkowy
Przedmiot obieralny:
tak
Rok studiów, semestr:
rok I, semestr zimowy
Wymiar:
wykład: 30 godz.
Punkty ECTS:
wykład: 2
Forma zaliczenia:
wykład: zaliczenie bez oceny
Prowadzący:
wykład: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
Koordynator sylabusa:
ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek

Sylabus dostępny w ramach:

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją (Aizd), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;
- Wykład monograficzny [na kierunku:] Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją (Aizd), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr zimowy

    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Turystyka historyczna (Th), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła (H1), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, III rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła (H1), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, I rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Historia - specjalności: doktryny polityczne i prawne, Europa Wschodnia, genealogia, historia Kościoła (H1), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Historia - specjalności: archiwistyka, zarządzanie dokumentacją i infobrokerstwo (H2), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Historia - specjalności: kultury Azji, turystyka historyczna, zarządzanie dziedzictwem materialnym i niematerialnym (H3), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, I rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/1ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

- Wykład monograficzny [na kierunku:] Historia - specjalności: kultury Azji, turystyka historyczna, zarządzanie dziedzictwem materialnym i niematerialnym (H3), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, II rok, semestr zimowy
    - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek;

Wymagania wstępne:
Wiadomości pozyskane w trakcie nauki w szkole średniej oraz w poprzednich latach studiów, umiejętność

analizowania tekstów źródłowych i opracowań.

Cele:

Celem wykładu jest zaznajomienie słuchaczy z podstawowymi problemami w relacjach władze państwowe – Kościół katolicki w aspekcie personalno-organizacyjnym w latach 1945-1970

Treści kształcenia:

Okres przejściowy w relacjach państwo-Kościół (1944-1948)
T_1. Relacje nowych władz z Kościołem katolickim od lipca 1944 do 1946 r.
T_2. Likwidacja struktur Kościoła greckokatolickiego i relacje państwo Kościół do wyborów w 1947 r.
T_3. Sytuacja Kościoła w latach 1947-1948 (do lipca)

Władze zajmujące się Kościołem w Polsce – struktury i ludzie
T_4. Władze partyjne zajmujące się walką z Kościołem w okresie stalinowskich – struktura, metody działania
T_5. Struktury bezpieki zwalczające Kościół i władze administracyjne do 1956 r.
T_6. Władze państwowe zajmujące się Kościołem w okresie rządów Władysława Gomułki – reorganizacje, metody działania

Próba dezintegracji Kościoła – ruch „księży patriotów" i „intelektualistów" w okresie stalinowskim
T_7. Początkowa faza formowania ruchu „księży patriotów"
T_8. Ruch „księży patriotów" i intelektualistów w latach 1950-1952
T_9. Ruch księży patriotów w latach 1953-1956 (dominacja PAX-u)

Spory związane z polityką personalną Kościoła w okresie stalinowskim
T_10. Dekret z 9 II 1953 r. i akcja ślubowania księży na wierność PRL
T_11-12. Spory związane z obsadą kluczowych parafii
T_13. Próba przejęcia kontroli przez państwo nad kuriami, seminariami i urzędami dziekańskimi

Polityka personalna i dezintegracja Kościoła w okresie rządów Gomułki
T_14. Dekret z 31 XII 1956 r. i spory dotyczące polityki personalnej
T_15. Dezintegracja duchowieństwa za Gomułki (1956-1970)

Semestr II:
T-1. Problem tajnej współpracy niektórych duchownych z UB i SB – studium jednego przypadku
T_2. Zagadnienia metodologiczne związane z pozyskiwaniem agentury przez aparat bezpieczeństwa
T_3. Tworzenie sieci agenturalnej
T_4. Skala rozwoju sieci agenturalnej
T_5. Zrywanie współpracy
T_6. Represje wobec księży wspierających podziemie niepodległościowe – księża zamordowani
T_7. Represje i przymuszenie do współpracy
T_8. Kazus ks. Jana Stępnia
T_9. Inne przyczyny aresztowań księży w okresie stalinowskim
T_10. Represje wobec biskupów – aresztowania w okresie stalinowskim
T_11. Represje majątkowe i fiskalne wobec duchowieństwa i Kościoła w latach sześćdziesiątych
T_12. Więzienie i dezintegracja środowiska kościelnego - kazus ks. T. Kęsika
T_13. Sprawa Wierzbicy
T_14. Problematyka związana z budownictwem sakralnym w okresie stalinowskim

T_15. Konflikty wokół budownictwa sakralnego w okresie rządów Władysława Gomułki

Efekty kształcenia:

Ew_1. Posiada pogłębioną, uporządkowaną wiedzę w zakresie historii relacji państwo-Kościół w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem działań władz wobec hierarchów w latach 1945-1989 (K_W05),
Ew_2. Posiada pogłębioną wiedzę o możliwościach interpretacji faktów historycznych (K_W06)
Ew_3. Potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i opracowań (K_U01), Umie samodzielnie zdobywać wiedzę w zakresie objętym tematyką zajęć (K_U04)
Eu_1. Ma świadomość poziomu swojej wiedzy, rozumie potrzebę ciągłego samokształcenia (K_K01),
Ek_1. Ma pogłębione przekonanie o sensie, wartości i potrzebie realizacji misji historyka (K_K03); Jest świadomy roli Kościoła w procesie historycznym (K_K05)

Metody i narzędzia dydaktyczne:

M_1. Wykład;
M_2. Prezentacja;
M_3. Analiza tekstów źródłowych

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

W_1. Do zaliczenia wykładów wymagana jest obecność studentów na zajęciach (w przypadku trzech nieusprawiedliwionych nieobecności student musi zdać dodatkowe kolokwium z wyznaczonej partii materiału). Sprawdza się wówczas znajomość informacji podanych na wykładzie.
W_2. Student zobowiązany jest do zaznajomienia się z treściami wykładów oraz podstawowymi monografiami.
W_3. Końcowym sprawdzianem wiedzy będzie kolokwium ustne z zakresu materiału poznanego w trakcie wykładów oraz związanej z nimi lektury.

Lektury podstawowe:

Dudek A., Gryz R., Komuniści i Kościół w Polsce (1945-1989), Kraków 2003.
Żaryn J., Dzieje Kościoła katolickiego w Polsce (1944-1989), Warszawa 2003.
Stanaszek B., Diecezja sandomierska w powojennej rzeczywistości politycznej 1945-1967, t. 1, Sandomierz 2006.
B. Stanaszek, Księża diecezji sandomierskiej więzieni przez władze komunistyczne po II wojnie światowej, Rzeszów 2008.

Lektury uzupełniające:

Fijałkowska B., Partia wobec religii i Kościoła w PRL, t. 1, Olsztyn 1999, t. 2, cz. 1-2, Olsztyn 2000.
Noszczak B., Polityka państwa wobec kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w okresie internowania prymasa Stefana Wyszyńskiego 1953-1956, Warszawa 2008.

Uwagi: